

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**Методичні вказівки
до курсу «Історія музики»
для студентів-культурологів
філософського факультету**

згідно з вимогами кредитно-модульної системи

ОДЕСА – 2006

Автор і укладач програми: Русяєва М.В., кандидат мистецтвознавства

Рецензенти: Верніков М.М., доктор філософських наук
Субота О.В., кандидат мистецтвознавства

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри культурології
філософського факультету ОНУ ім. І.І.Мечникова
Протокол № 3 від 07.12.2006 року

Рекомендовано до друку Вченою радою ОНУ ім. І.І.Мечникова
Протокол № 3 від 07.12.2006 року

ВСТУП

Курс "Історія музики" є невід'ємною складовою професійної підготовки студентів-культурологів. Як складова частина культурологічної освіти – «Історія музики» - сприяє розвитку у студентів художньо-історичного мислення, широкого гуманітарного підходу до предмету вивчення, розуміння художньої специфіки музичного мистецтва, його місця в загальному суспільному процесі та тісно пов'язана з іншими учбовими дисциплінами, які виявляють специфіку історичного процесу культури («Історія зарубіжної культури», «Історія української культури», «Культура ХХ століття», «Культура регіонів», «Основи естетики», «Історія новоевропейської культури», «Історія мистецтв», «Історія літератури», «Історія країн Європи», «Історія релігії», «Історія філософії», «Історія театру», «Історія кино»). Разом з тим ми повинні мати на увазі органічну вкоріненість музичної культури у загальний контекст людського буття: а) духовно-культурного (історія літератури, театру, живопису, філософських та естетичних вчень); б) соціального, політичного.

Історія музичної культури має свої неповторні традиції, що склалися на ґрунті національно-художнього мислення. Складність і протиріччя суспільних умов у різні історичні періоди обумовили шляхи розвитку музичних національних шкіл.

Курс «Історії музики» розподіляється на розглядання історичних шляхів розвитку західноєвропейської, російської та української музичної культури.

Курс побудовано за історико-монографічним принципом. Вибір музичних творів, що включені до програми, зумовлений їх історичним значенням, яскравістю художньо-образного змісту та стильових властивостей.

Виходячи з цього історія музики має розглядатися в аспекті формування та історичного функціонування художніх напрямків та стилів: ренесансний гуманізм, бароко, класицизм тощо. Саме за цими принципами будується програма курсу.

Мета викладання дисципліни "Історія музики" - дати студентам знання про специфіку функціонування і розвитку музичної культури, еволюцію основних музичних жанрів і навчити використовувати здобуті знання у дослідницькій і педагогічній практиці, що має важливе значення в системі їх загальної гуманітарної підготовки. У ході занять студенти повинні скласти уявлення про найважливіші події і явища музичної культури, а також освоїти основні поняття і терміни музичного мистецтва.

Задачі вивчення дисципліни:

- ознайомити студентів з історією музичної культури, її провідними напрямками та стилями, етапами розвитку, починаючи з архаїчних форм до специфічних музичних явищ нового і новітнього часу;
- виховати розуміння закономірностей музично-історичного процесу;
- розуміння культурно-типологічних характеристик музичного мистецтва, діалектики розвитку основних культурно-історичних традицій та музичної стилістики;
- розвинути художньо-історичне мислення студентів;
- показати соціально-політичну обумовленість музично-історичного руху;
- підвищення загальноосвітнього і культурного рівня.

Студент повинен знати:

- окремі художні явища у соціокультурному просторі;
- основні риси того чи іншого музичного стилю, напрямку, течії і їх конкретні прояви у творчості композитора;
- досягнення видатних композиторів та їх місце в історії музики.

Студент повинен вміти:

- пояснювати феномен музики як особливої форми художнього освоєння світу;
- пояснювати різноманітність художніх картин світу, специфіку музичного мислення.;
- вміти розбиратися в музичних стилях і в засобах музичної виразності.

Таким чином формуються методологічні засади курсу:

- розгляд музично-історичного процесу з причинно-наслідковим виходом до вивчення музичних явищ;
- використання комплексного підходу при розкритті специфіки музично-культурного процесу на різних історичних етапах;
- розгляд музичних явищ у контексті інших галузей мистецтва та виявлення типологічно спільних рис художньої культури в цілому;

В кінці програми наведено список музичних творів, відповідної літератури (музикознавчої, історичної, мистецтвознавчої) та вимоги до модулю.

Запропоновані списки музичних творів та літератури можуть коригуватись та доповнюватись відповідно конкретних умов ведення курсу, наявністю книжкового матеріалу тощо.

Згідно з навчальним планом предмет «Історія музики» вивчається упродовж третього семестру денної форми навчання. Курс розрахований на 30 годин аудиторних (лекційних) занять. На лекційних заняттях передбачена демонстрація фрагментів музичного матеріалу, про який йдеться. Але повне прослуховування творів в лекційному курсі не заплановано. Це має бути позакласною роботою студентів.

Перелік рекомендованих музичних прикладів додається.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Змістовний модуль № 1	Назва модуля та теми «Історія музики»	Всього годин
		Лекційні
		1
1.	Поняття "музична культура". Сутність і структура музичної культури.	2
2.	Музична культура первісного суспільства і ранніх рабовласницьких держав.	2
3.	Музична культура античності.	2
4.	Музична культура і мистецтво середньовіччя (V-XIII ст.)	2
5.	Музичне мистецтво Ренесансу (XIV-XVI ст.)	2
6.	Музична культура XVII ст. І.С.Бах. Г.Ф.Гендель.	2
7.	Музична культура XVIII ст. Класицизм в музиці. Й.Гайдн. В.А.Моцарт. Л.ван Бетховен.	2
8.	Романтизм в музиці. Ф. Шуберт, Р.Шуман, Ф.Шопен, К.М.Вебер, Г.Берліоз. Національні композиторські школи 2-ої пол. XIX століття.	2
9.	Музична культура Західної Європи на рубежі XIX - XX століть. Музичний символізм та імпресіонізм. К.Дебюсі. М.Равель.	2
10.	Музична культура Росії. Періодизація історії російського музичного мистецтва.	4
11.	Українська музична культура. Основні етапи історії української музики.	4
12.	Музична культура XX століття. Сучасна музика. Основні стильові та жанрові спектри.	4

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Поняття "музична культура". Сутність і структура музичної культури.

Предмет та завдання курсу. Специфіка музично-історичного пізнання. Музична культура як специфічний різновид культури. Багаторівневість музичної культури: музична культура суспільства, групи людей, людини . Значення музичної культури людини у визначенні музичної культури людей і суспільства . Теорії походження музики: античні теорії, теорії кінця XIX – початку XXст. Археологічні та етнографічні відомості про музику. Зародження та розвиток музично-образного мислення. Поняття "музична культура епохи". Музична культура суспільства як вираження музичної культури епохи. Музичне мистецтво як ядро музичної культури епохи. Періодизація музичного мистецтва, хронологічні межі та головні риси музичної культури Середньовіччя, Ренесансу, Бароко, Нового часу, Класицизму, Романтизму.

Тема 2. Музична культура древніх епох: первісного суспільства і ранніх рабовласницьких держав.

Музика як синкретична частина первісної культури та її історичні умови. Землеробські цивілізації Давнього Сходу. Міфи про Озириса та їх типологічна подібність до міфів землеробського циклу інших народів. Зв'язок музики з утилітарно-практичною життєдіяльністю людей. Музика і ритуал. Синкретичне поєднання вокальної й інструментальної музики, танцю в ритуалах. Музика усної традиції як частина ритуалів. Позаособистий характер музичної творчості і виконання. Основні різновиди музичних добутоків. Природа музичних інструментів. Зв'язок музики з добутками інших

мистецтв (живопису, літератури та т.і.). Роль музичного мистецтва у стародавніх державах. Професійна та народна творчість.

Тема 3. Музична культура античності.

Особливості античного світосприйняття. Місце і функції музики в культурі Давньої Греції. Міфологія та народна пісня як ґрунт античного мистецтва. Синкретизм культури й особи музиканта. Провідна роль вокальних жанрів. Становлення епосу, лірики, драми (XII-Vст. до н.е.). Театр як явище синтезу мистецтв, музика в театрі. Особливі функції хору в давньогрецькому театрі. Жанр трагедії в творчості Есхіла, Софокла та Евріпіда. Музична естетика античності у класичну епоху. Характерні риси музики класичного періоду античної культури. Піфагорейська школа, Платон, Аристотель та його праця “Поетика”. Музика як засіб виховання гармонійної людини. Музика як точна наука. Музика як частина космічної гармонії. Антична музично-теоретична думка.

Тема 4. Музична культура і мистецтво середньовіччя (V-XIIIст.)

Загальна характеристика епохи. Особливості художнього мислення в мистецтві Середньовіччя. Божественна сутність мистецтва, символізм і містицизм в музичній естетиці середньовіччя. Виникнення та розвиток григоріанського хоралу. Музика і релігія. Християнська релігія та римо-католицька церква в епоху середньовіччя. Становлення професійного музичного мистецтва в епоху середніх століть. Середньовічна культова (православна і католицька) і світська музика як два напрямки професійної музичної творчості. Анонімність творчості. Народна музика середньовіччя. Поза особистість музичного мистецтва середніх століть (професійного і народного). Виникнення багатоголосся. Діяльність Леоніна та Перотіна. Жанр меси. Жанр мотету як унікального явища музичної культури XIII-XIV

століття. Музичне мистецтво трубадурів, труверів та менестрелів. Музичний інструментарій. Розвиток музичної теорії: Гукбальд, Гвідо д'Ареццо. Естетичні погляди на музику.

Тема 5. Музичне мистецтво Ренесансу (XIV-XVI ст.)

Гуманізм музичної культури епохи Відродження. Світська і культова музика. Посилення світського початку в музичній творчості: секуляризація музично-творчої діяльності. Роль особистості в професійному музичному мистецтві. Основні композитори епохи Відродження. “Арс нова” у Франції та Італії (XIV ст.). Формування нового інтонаційно-образного мислення. Розвиток нідерландської (франко-фламандської) школи хорової полфонії (XV ст.). Творчість Г.Дюфаї, Я.Окегема, Ж. Дебре, Я.Обрехта. Становлення поліфонії строгого стилю.

“Високий” Ренесанс у музиці XVI ст. Зародження національних композиторських шкіл. Творчість К. Жанекена, О. Лассо, Дж.Палестрини. Особливості жанру мадригалу. Культурно-історичні передумови виникнення жанру опери. *Dramma per musica*. Діяльність представників Флорентійської камерати. «Діалог про древню й нову музику» (1581) В.Галілея. Творчість К.Монтеверді як грандіозний музичний підсумок італійського ренесансу.

Тема 6. Музична культура XVII століття. І.С.Бах. Г.Ф.Гендель.

Початок XVII століття – час формування стилю барокко. Бароко як стиль мистецтва, його естетика. Поняття «барочного гуманізму»: «трагічний гуманізм». Трактат німецького органіста та композитора М. Преторіуса (1571–1621) *Syntagma musicum*. Етапи формування жанру опери. Венеціанська (М.А.Честі, Ф.Каваллі) і неаполітанська (А.Скарлатті) оперні школи. Становлення опери-seria, заснованої на міфологічних та історико-героїчних сюжетах. Особливості жанру опери во Франції та Англії. (Ж. – Б.

Люллі, Г. Персел). Західноєвропейський інструменталізм XVII – першої половини XVIII ст. та його історичне значення. Органна, клавирна, струнна музика Дж. Фрескобальді, Д. Букстехуде, А. Кореллі, А. Вівальді, Ф. Куперен, Ж.-Ф. Рамо).

Творчість Г.Ф.Генделя як підсумок розвитку “старовинної” музики. Основні етапи і жанри творчості. Ораторія як найвище художнє досягнення Г.Ф.Генделя.

Історичне значення творчості І.С.Баха. Німецький протестантизм та світогляд Баха. Естетичні принципи та особливості його музичного стилю. Жанрова універсальність творчості.

Тема 7. Музична культура XVIII століття. Класицизм в музиці. Й.Гайдн. В.А.Моцарт. Л.ван Бетховен.

Загальна характеристика художньо-естетичного напрямку “класицизм”. “Просвітництво” та сучасні аспекти його розуміння. Дидактична спрямованість мистецтва XVIII ст. Внутрішні протиріччя та елітарний характер виявлення просвітницьких ідей. Формування жанру опери-буффа (Дж.Перголезі, Дж.Паїзієлло, Д.Чімароза).

Поняття віденського класицизму. Й.Гайдн - світогляд та загальна ідейно-художня спрямованість його творчості. Становлення сонатно-симфонічного циклу. Музично-художня концепція ораторії “Пори року”. “Лондонські симфонії” як кульмінація розвитку жанру в творчості композитора.

Філософська глибина музики В.А.Моцарта. Еволюція оперних та симфонічних жанрів у його творчості. Опера “Весілля Фігаро”. Симфонія № 40 g-moll. “Реквієм”.

Останній представник епохи класицизму - Л. ван Бетховен. Ідеї Просвітництва та ознаки романтизму у його музиці. Симфонічна творчість. Симфонія № 5 c-moll. Увертюра “Егмонт”. Заклик до свободи, рівенства і

братства у 9 симфонії («Ода радості» Ф.Шіллера). Соната у творчості Бетховена. Соната № 8 «Патетична».

Тема 8. Романтизм в музиці. Ф. Шуберт, Р.Шуман, Ф.Шопен, К.М.Вебер, Г.Берліоз. Національні композиторські школи 2-ої половини XIX століття .

Романтизм як художній напрямок, умови виникнення та його основні риси. Романтична концепція художньої творчості, романтичний тип універсальної особистості, романтичні теорії мистецтва і т.ін. Оновлення жанрової системи в романтичній музиці (романтична інтерпретація жанрових моделей: опера, симфонія, інструментальний концерт, фортепіанна мініатюра). Романтизм як націоналізм в мистецтві. Формування національних музичних шкіл. Народна музика як джерело професійної музичної творчості в музичній культурі 1-ої половини XIX століття. Основні музичні стилі цього часу : класицизм і романтизм. Ведуча роль романтизму. Ф.Шуберт - перший композитор-романтик. Вокальна творчість. «Незакінчена» симфонія і принципи романтичної естетики.

«Карнавал» та «Крейслеріана» Р.Шумана як зразки особистого перетворення методу романтичної циклізації мініатюр.

Ф. Шопен - засновник польської класичної музики. Мазурки, полонези, вальси – як високі зразки втілення національних танцювальних жанрів. «Вільний стрілок» К.Вебера - перша національна опера.

Французький музичний романтизм. «Фантастична» симфонія Г.Берліоза — як симфонія нового типу в історії європейського симфонізму. Зв'язок творчості та музично-критичної діяльності Г.Берліоза з авангардними суспільними та художніми рухами свого часу.

Ф.Ліст та угорська музична культура. «Фауст-симфонія» «Данте-симфонія» та «Прелюди» як типові зразки лістовського літературно – філософського,

узагальненого програмного симфонізму, романтичні риси інтонаційно-образної драматургії цих творів.

Представник пізнього романтизму Р.Вагнер. Оперна реформа.

Дж. Верді – класик італійської опери. Звертався до соціальних та філософських проблем у своїй творчості. Опери Дж.Верді.

Ж.Бизе як засновник французької реалістичної музичної драми. Оркестрова сюїта «Арлезіанка», опера «Кармен».

Чеська класична композиторська школа. Б.Сметана, А.Дворжак.

Норвезька класична композиторська школа та Е.Гріг як її засновник.

Тема 9. Музична культура Західної Європи на рубежі XIX -XX століть.

Музичний символізм та імпресіонізм. К.Дебюсі. М.Равель.

Суспільно-політичне та художньо-культурне життя Німеччини та Австрії останньої третини XIX - початку XX століть. Австро-німецькій симфонізм порубіжжя XIX - XX століть. Й.Брамс, А.Брукнер, Р.Штраус, Г.Малер - персоніфіковані варіанти загальної пізньоромантичної естетико-художньої основи.

Особливості, історія появи стилю “веризм” у італійській музиці XIX-XX ст. Творчість П. Маскан’ї та Р. Леонкавалло. Д. Пуччіні. «Богема», «Тоска», «Мадам Баттерфляй», триптих «Турандот».

Оперна творчість Ріхарда Штрауса (1864-1949) - одного з найвидатніших представників німецької опери 1 пол. XX століття. «Саломея» (за О.Уальдом) і «Електра» (за Г.Гофмансталем).

Соціально-історичні умови даного періоду. Основні філософсько-естетичні концепції (А.Шопенгауер, Ф.Ніцше, І.Тен, О.Конт, А.Бергсон та ін.) як заснування численних художніх напрямків: декаданс, символізм, експресіонізм, кубізм, футуризм, урбанізм та ін.

Імпресіонізм в музиці. Французька музична культура. К.Дебюсі Реалізм і імпресіонізм як найбільше яскраво представлені музичні стилі названого часу.

Виникнення на рубежі століть нових європейських шкіл: іспанська музична культура рубежу ХІХ-ХХ ст. і М.де Фалья; фінська музична культура і Ян Сібеліус; угорська музична культура кінця ХІХ-1 пол. ХХст. і Б.Барток.

Тема 10. Музична культура Росії. Періодизація історії російського музичного мистецтва та її взаємозв'язок з іншими національними культурами.

Російське середньовіччя. Музика в системі мистецтв. Мистецтво дзвонів. Мистецтво скоморохів. Історико-культурна ситуація в “епоху кризи” (ХVІІ ст.). Партесний спів. Канти і псалми. ХVІІІ століття - перші російські опери. (М.Соколовський, Г.Пашкевич, Є.Фомін). Інструментальна музика Д.Бортнянського.

М.І.Глінка – засновник російської музичної класики. Оперна драматургія Глінки. «Іван Сусанін» та «Руслан і Людмила». Жанровий симфонізм: «Камаринська».

Демократизація мистецтва в 40-ві роки. Даргомижський – засновник критичного реалізму, нових пісенних жанрів та лірико-психологічної опери у російській музиці.

1850-1870-ті роки - «Могуча кучка»: склад об'єднання, естетична платформа, творчі принципи, просвітницька діяльність, спільність художніх засад. Центральна проблематика творчості. Керівна роль М.Балакірева.

Оперна творчість М.Мусоргського, її новаторська сутність. «Хованщина», «Борис Годунов».

Особливості образної сфери О.Бородіна. Опера «Князь Ігор». «Богатирська» симфонія».

Різноманітність жанрів, принципи оперної поетики М.Рімського-Корсакова. Опері «Снігуронька», «Царева наречена». Симфонічна сюїта «Шехеразада».

Російська музична культура у другій половині ХІХ століття. Беляєвський гурток.

П.Чайковський та його внесок у розвиток оперної, симфонічної, балетної та камерно-інструментальної музики. Опер «Євген Онєгін» та «Пікова дама». Балет “Лускунчик”.

Яскраві індивідуально-стильові явища російської музичної культури: камерний стиль симфонізму А.Лядова, інтелектуальний симфонізм С.Танєєва, програмний симфонізм О.Глазунова.

Російська музична культура 1900-х – 1910-х рр. «Мистецтво срібного віку» та його персонажі. Синтетичні тенденції, як домінанта російської художньої культури. Об'єднання “Світ мистецтва” (“Мир искусства”). Діяльність Дягілева та його “Російські сезони”.

Російська музична культура 1900-х – 1910-х рр. Загальна характеристика особистої та творчої долі С.Рахманінов, О.Скрябін, М.Метнер, І.Стравинський. Романтичне та символічне у Рахманінова. Символізм Скрябіна. Теургічний погляд на творчість як основа філософсько-естетичної позиції Скрябіна. Екстатичність творчості Скрябіна як віддзеркалення філософських ідей його часу.

Романтичні та символістські прояви в «класицизмі» Метнера.

«Універсалізм» Стравінського. «Парадоксальність» як риса стилю.

«Варваризми», урбанізм, динаміка руху, символістські та неокласицистські прояви музики С. Прокоф'єва.

Внесок у розвиток оперної, симфонічної, балетної, камерно-інструментальної та вокальної музики Д.Шостаковича.

Тема 11. Українська музична культура. Основні етапи історії української музики.

Витоки української музичної культури (від найдавніших часів до ІХ ст.).

Музична культура Середньовіччя (ІХ — перша половина XV ст.).

Героїчний епос. Билини. Скомороше мистецтво. Скоморохи як характерний середньовічний тип мандрівного актора, музиканта, жонглера тощо.

Становлення професійного музичного мистецтва в галузі церковного Богослужіння. Впливи греко-візантійської музики. Крюкова та кондакарна нотації.

Музична культура другої половини XV — початку XVII ст. (ренесансно-гуманістичні тенденції). Виникнення дум та історичних пісень, розвиток лірики, балад, танцювального фольклору (козак, гопак та ін.); поява нового інструментарію (кобза, бандура, ліра). Виникнення рукописної книги монодичного співу – нотолінійного Ірмолою (з кінця XVI ст. Зародження багатоголосся.

Музична культура XVII — першої половини XVIII ст. (Бароко). Кант як музично-поетичний пісенний жанр. Жанрові різновиди кантів (панегіричні, лірико-філософські, любовні, гумористичні та ін). Партесний концерт як вершинний етап розвитку партесного співу (М.Дилецький, С.Пекалицький). Тісний зв'язок партесного концерту з естетикою бароко. Значення «Граматики музикальної» М.Дилецького як теоретичної й практичної праці. Жанрова еволюція і виникнення на початку XVIII ст. драм на теми давньої історії («Владимир» Феофана Прокоповича), національно-визвольної боротьби українського народу («Милость Божія» невідомого автора).

Музична культура другої половини XVIII ст. (Класицизм). Втілення гайдамацької тематики в історичних піснях. Українська народна пісня в російському середовищі в записах В. Трутовського, М. Львова та І. Прача. Використання класичних стильових рис в обробці народної пісні. Зародження в межах духовного і світського канта жанру пісні-романсу (Г. Сковорода). Поява світської течії у професійній музиці (пісня-романс, інструментальна музика, опера). Хоровий духовний концерт у творчості М.Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя.

Музична культура XIX ст. (Романтизм). Значна роль театрів у розбудові національної культури. Діяльність Г.Квітки-Основ'яненка (Харків),

І.Котляревського, М.Щепкіна (Полтава). Становлення української музичної фольклористики. Засвоєння досягнень класицистичної та романтичної європейської музики і поєднання цих традицій з українським фольклором.

Зародження жанру національної опери у творчості І.Котляревського («Наталка Полтавка», «Москаль-чарівник»), Г.Квітки-Основ'яненка («Сватання на Гончарівці»). Становлення національної симфонії та інструментальної музики.

Українська музична культура 70–90-х років XIX ст. Диригентсько-виконавська діяльність М. Лисенка, М. Леонтовича, К. Стеценка. Виникнення в Україні першого стаціонарного національного театру під керівництвом М.Садовського. Основні напрямки теоретичного вивчення фольклору в працях П.Сокальського, М. Лисенка, І.Франка, О.Потебні, Ф.Колесси (питання генезису українського фольклору, суспільно-естетичної функції фольклору, дослідження жанрових особливостей (думи та інші жанри), стилістики, зокрема, ґрунтовне вивчення ритміки). Новий етап розвитку романтичної симфонії. М.Калачевський та його «Українська симфонія». Симфонія В. Сокальського.

Творчість М. Лисенка як новий етап розвитку національної музичної культури Нового часу. Новаторські риси у різних жанрах творчості. Героїко-патріотична ідея опери М. Лисенка «Тарас Бульба».

Шляхи розвитку української композиторської творчості в період національного самовизначення та відновлення державності (900-ті рр. – 1921 р.). Творчість М.Леонтовича як вершинне явище української музики.

Хорова творчість К.Стеценка: жанрова палітра, стильові ознаки.

Камерно-інструментальна та камерно-вокальна творчість Я.Степового.

Хорова творчість О.Кошиця.

Українська музична культури 20-х рр.: стильові тенденції.

Симфонізм Л.Ревуцького. Загальна характеристика творчості Б. Лятошинського. Опера «Золотий обруч».

Тема 12. Музична культура ХХ століття. Сучасна музика. Основні стилі та жанрові спектри.

Поява нових філософських концепцій - О.Шпенглер, З.Фрейд, екзистенціалізм, неопозитивізм та ін. Виникнення нових художньо-естетичних мистецьких напрямків: експресіонізм (подальший розвиток), неопримітивізм, конструктивізм, урбанізм, сюрреалізм, супрематизм та ін. Нововіденська школа і музичний експресіонізм. Арнольд Шенберг - видатний представник експресіонізму в музиці, творець додекафонної техніки («Свідок з Варшави»).

Альбан Берг та його експресіоністична соціально-психологічна драма «Воццек» (за драмою Г.Бюхнера). Пуантилізм Антона Веберна. Переосмислення натурфілософії В.Гете.

П.Хіндеміт і музичний неокласицизм. Філософсько-етичні полотна-опери «Художник Матіс» та «Гармонії світу». Втілення оригінальної теоретичної системи у фортепіанному циклі «Ludus tonalis».

К.Орф як реформатор музичного театру і кантатно-ораторіальних творів.

Французька музична культура. «Шістка». А.Онеггер, Ф.Пуленк, Д.Мійо, Ж.Тайефер, Л.Дюрей.

Музика сполучених штатів Америки. Ч.Айвз та його "новації майбутнього". Парадоксальність художньої позиції митця. Унікальність його провідної ідеї "єдності різного" в музичному контексті пер. пол. ХХ ст.

Дж.Гершвін - яскравий представник американської національної школи. Поєднання джазу з європейською професійною традицією. «Поргі і Бесс». «Естетика тиші» Дж. Кейджа.

Музична культура зарубіжних країн другої половини ХХ століття. Поява нових композиторських технік: серіальність, конкретна, електронна, стохастична музика, алеаторика, мінімалізм і т.п. Алеаторика П.Булеза. Електронні композиції на основі математичних формул і фізичних законів Я.Ксенакіса. Нова естетика і техніка Т.Мюрая, Ж.Грізея. К.Штокхаузена.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЮ

1. Поняття "музична культура". Сутність і структура музичної культури.
2. Музичне мистецтво стародавніх цивілізацій (Шумеро-Вавілонські царства, Єгипет) – якісно новий етап музично-історичного процесу.
3. Музична культура античності.
4. Місце і функції музики в культурі Давньої Греції
5. Роль музики в давньогрецькому театрі. Особливі функції хору.
6. Періодизація культури Середньовіччя. Проблеми формування нової свідомості.
7. Західноєвропейське середньовіччя та основні шляхи розвитку його музичної культури.
8. Місце та функції музики в епоху Середньовіччя.
9. Загальна характеристика музичної культури Ренесансу.
10. "Високий" Ренесанс у музиці XVI ст. Музика часу бароко: стиль, естетика.
11. Музична культура XVIII століття.
12. І.С.Бах, Г.Ф.Гендель та сучасники: проблеми розуміння творчих відкриттів.
13. Розвиток оперного мистецтва Європи у XVIII ст.
14. Загальна характеристика художньо-естетичного напрямку "класицизм" в музиці.
15. Естетика класицизму: основні етапи становлення та розвитку.
16. Віденська класична школа. Х.В.Глюк. Ф.Й.Гайдн. В.А.Моцарт. Л.В.Бетховен
17. Людвіг ван Бетховен. Композитор і його епоха. Основні етапи творчості, провідні жанри, особливості музичного мислення.
18. Романтизм в музичному мистецтві.
19. Ф. Шуберт як представник романтизму. Характерні риси стилю композитора (жанри, образи, музична мова).

20. Музична культура Німеччини та Австрії часу романтизму. Ф. Шуберт, Карл Марія Вебер, Р. Шуман.
21. Національні композиторські школи 2-ої половини XIX століття.
22. Музична культура Польщі. Естетика та музичний стиль Ф.Шопена
23. Музична культура Німеччини другої половини 19 ст. Естетика та філософія творчості Ріхарда Вагнера.
24. Музична культура Угорщини. Ференц Ліст.
25. Італійський музичний театр. Джузеппе Верді.
26. Музична культура Чехії. Бедржих Сметана, Антонін Дворжак.
27. Музична культура Норвегії. Едвард Гріг.
28. Російська музична культура 1-ї половини 19 ст.
29. Михайло Іванович Глінка. Історичне значення творчості.
30. Російська музична культура у 60-х – 70-х р.р. 19 ст. “Могуча кучка” - естетика та художнє мислення.
31. Творча постать П. Чайковського. Риси стилю. Основні жанри. Вклад у розвиток світового музичного мистецтва.
32. Особливості музично-історичного розвитку російської музики наприкінці XIX - на початку XX сторіччя.
33. Значення творчості С. Рахманінова та О.Скрябіна для музичної культури XX століття.
34. Основні етапи розвитку української музики.
35. Основні тенденції розвитку української музичної культури в XX столітті.
36. Жанрово-стильові тенденції розвитку української музики в XX столітті.
37. Українська хорова композиторська школа: її роль, новації та традиції.
38. Музична естетика імпресіонізму. Клод Дебюсі.
39. Експресіонізм в музиці.
40. Особливості переломлення неокласичних тенденцій в національних музичних школах (Німеччина, Франція, Італія, Росія).
41. Сучасна музика: стиль, техніка, ідеологія.

42. Основні тенденції розвитку музичної культури Західної Європи на рубежі XIX-XX ст. Нові національні музичні школи.

Перелік контрольних робіт:

1. Дві епохи - Античність і Середньовіччя: спільне та розбіжне (особливості розуміння людини, всесвіту, мистецтва, часу).
2. Музика слов'янських народів у добу Середньовіччя.
3. Ранньохристиянська музика. Музична культура Візантії.
4. Музичне мистецтво скоморохів.
5. Основи світосприйняття епохи Ренесансу.
6. Нові погляди на мистецтво як вільну творчість. Нове розуміння сутності музики в епоху Відродження.
7. Доля центральних жанрів епохи Відродження - меси, мотету, мадригалу.
8. Мадригал як новітнє явище в культурі XVI ст.
9. Музика Ж.Б.Люлі та комедії Мольєра.
10. Культурно-історичні передумови формування жанру опери. Історія виникнення, жанрові джерела.
11. Інструментальна музика Європи у XVIII ст.
12. Класицизм в музиці.
13. Й.Гайдн - представник віденської класичної школи. Основні етапи творчості, провідні жанри, особливості музичного мислення.
14. В.А.Моцарт. Загальна характеристика творчості. Провідні жанри, особливості музичного мислення.
15. Бетховен як останній представник епохи класицизму.
16. Сучасний аспект розуміння проблеми "Бетховен і Французька революція".
17. Моцарт і Сальєрі: видумка та історична правда.
18. Симфонії Бетховена як підсумок художньо-естетичних ідей епохи класицизму.

19. Просвітники 18 ст. в їх зв'язках з музикою (Каржавін, Новіков, Крилов, Фонвізін, Радіщев, Львов).
20. Проблеми слова і музики у французькій музичній культурі XVIII ст.
21. Романтизм як художній метод в музичному мистецтві та літературі.
22. Погляди Ж.Ж.Руссо на перспективи розвитку французької опери.
23. Загальний рух розвитку італійської опери XVIII ст.
24. К.М.Вебер та національна опера Німеччини.
25. Хорова музика Ф.Шуберта.
- 26.Н.Паганіні: новий стиль віртуозності.
- 27.Естетичні та філософські погляди Р.Вагнера.
- 28.Р.Вагнер. Тетралогія. “Перстень Нібелунга” (особливості музичної драматургії).
- 29.Брамс - музичний класик та романтик.
- 30.Дж.Верді та музична культура Італії 19 ст.
- 31.Гуно та Л.Деліб в історії музичної культури Франції.
- 32.Музичні та літературні пам'ятки Київської Русі.
- 33.М.С.Березовський, Д.С.Бортнянський в історії розвитку музичного мистецтва Росії і України.
- 34.Ідеї Просвітництва в музичній культурі Росії 17-18 ст.
- 35.Музична естетика гуртка «Могуча кучка».
36. Дягілев та російська музична культура.
37. Роль музичної критики. Діяльність Стасова, Серова, Кюї, Лароша. Консервативне крило критик.
- 38.М.І.Глінка як основоположник російської класичної музики.
- 39.М.І.Глінка та О.С.Пушкін в історії розвитку художньої культури російського мистецтва.
- 40.М.П.Мусоргський. Музична драматургія опери «Хованщина».
- 41.Педагогічна спадщина М.П.Мусоргського.
- 42.М.А.Римський-Корсаков. Значення для розвитку російської музики.

43. Гоголь в оперній творчості Чайковського та Римського-Корсакова («Майська ніч», «Ніч перед Різдом», «Черевички»)
44. П.І. Чайковський і сучасність.
45. П.І. Чайковський. Твори для дітей.
46. Духовна музика в Росії ХІХ – початку ХХ сторіччя.
47. О. Скрябін. Естетика. Основні жанри. Новаторство.
48. Художньо-естетична панорама мистецтва ХХ ст. Соціально-політичні умови функціонування музики ХХ ст.
49. Початок ХХ сторіччя. Основні тенденції музично-історичного розвитку.
50. Особливості розвитку музичних жанрів початку ХХ сторіччя.
51. Арнольд Шенберг - засновник та ідеолог нової венської школи.

Опорна література до курсу:

1. Античная музыкальная эстетика. - М., 1960.
2. Асафьев Б. Русская музыка: ХІХ и начало ХХ века. -Л., 1968.
3. Асафьев Б. О музыке ХХ века. - Л., 1982.
4. Аверинцев С. Судьбы европейской культурной традиции в эпоху перехода от Античности к Средневековью //Из истории культуры Средних веков и Возрождения. - М., 1976.
5. Бэлза И. Исторические судьбы романтизма и музыка. - М., 1985
6. Бэлза И. История польской музыкальной культуры. - М., 1954. - Т.1.
7. Варунц В. Музыкальный неоклассицизм. - М., 1988
8. Галацкая В. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып.3.-М., 1983
9. Герасимова-Персидская Н. Партесный концерт в истории музыкальной культуры. - М., 1983.
10. Герасимова-Персидська Н. Роль церкви в музичних реформах кінця ХVІ - початку ХVІІ ст. // 3 історії української музичної культури. - К., 1991. - С. 3-8.

11. Герасимова-Персидська Н. Специфіка національного варіанту бароко в українській музиці XVII ст. // Українське бароко та європейський контекст. - К., 1991. - С. 211-224.
12. Герасимова-Персидская Н.А. Русская музыка XVII века - встреча двух эпох. - М., 1995.
13. Герасимова-Персидська Н. О. Псалтир в музичній культурі України XVI-XVII ст. // Музика і Біблія: Наук. вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. - Вип. 4. - К., 1999. - С. 83-89.
14. Гивенталь И., Щукина Л. Музыкальная литература. Вып.1. - М., 1976
15. Гивенталь И., Гингольд Л. Музыкальная литература. Вып.2. - М., 1984
16. Гозенпуд А. Заметки о реальном и мнимом кризисе западноевропейской оперы XX века // Кризис буржуазной культуры и музыка. - Вып. 2. - М., 1973.
17. Гозенпуд А.А. Лысенко и русская музыкальная культура. М., 1954.
18. Грубер Р. Всеобщая история музыки. - М.: Музгиз, 1956.
19. Грубер Р.И. История музыкальной культуры с древнейших времен до конца XVI века. Т.1. (части 1-2), Т.2 (части 1-2). - М., Л., 1941-1959.
20. Дебюсси и музыка XX века. - Л., 1984
21. Денисов Э. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники. - М., 1973
22. Друскин М. О западноевропейской музыке XX века. - М., 1973.
23. Евдокимова Ю.К., Симакова Н.А. Музыка эпохи Возрождения. *Cantus prius factus* и работа с ним. - М., 1982.
24. Ермакова Г.А. Музыка в системе культуры // Искусство в системе культуры. Л., 1987.
25. Епохи історії музики в окремих викладах. Навчальний посібник. Переклад з нім. Ю. Семенов. В 2-х томах. - Одеса, Будівельник, 2004
26. Ливанова Т. История западноевропейской музыки до 1789г. В 2-х томах. - М.: Музыка, 1983.
27. Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини XIX ст. -

- К., 1960.
28. Загайкевич М. Музично-театральне життя першої половини ХІХ ст. // Київ музичний. - К., 1982. - С. 17-28.
 29. Захарова О. Риторика и западноевропейская музыка ХVІІ- первой половины ХVІІІ века. - М., 1983
 30. Історія української радянської музики. - К.: Музична Україна, 1990.
 31. Історія української дожовтневої музики / Заг. ред. та упоряд. О. Я. Шреєр-Ткаченко. - К., 1969.
 32. Історія української музики: В 6-ти т. - К., 1989.
 33. История русской музыки. Под ред. А.Кандинского. Тт.1-3. М.,1973.
 34. История русской музыки: в 10 тт. М.,1984 - 2004.
 35. Каган М.С. О месте музыки в современной культуре// Советская музыка. - 1985. - № 11. - С. 2-9.
 36. Келдыш Ю.В. История русской музыки. Тт.1-3. М.-Л.,1948-1954
 37. Келдыш Ю.В. Очерки и исследования по истории русской музыки. М.,1978.
 38. Келдыш Ю.В. Русская музыка 18 века. М.,1965.
 39. Кириллина Л. Классический стиль в музыке ХVІІІ - начала ХІХ веков. Самосознание и музыкальная эстетика. - М., 1996
 40. Кияновська Л. М.Скорик: творчий портрет композитора в дзеркалі епохи. - Львів, 1994.
 41. Корній Л. П. Історія української музики. Київ-Харків-Нью-Йорк. Частина перша, 1996; частина друга, 1998; частина третя, 2001.
 42. Конен В. История зарубежной музыки. Вып. 3. - М., 1981
 43. Конен В. Пути развития американской музыки. -М,1965
 44. Конен В. Этюды о зарубежной музыке. - М.: Музыка, 1975.
 45. Конен В. Театр и симфония. - М., 1968
 46. Культурологічні проблеми української музики (наукові дискурси пам'яті академіка І.Ф.Ляшенка) // Науковий вісник НМАУ ім.Чайковського. Вип. 16. - К., 2002.

47. Левая Т. Русская музыка начала XX века в художественном контексте эпохи.- М., 1991.
48. Левик Б. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып.2.- М.,1979
49. Левик Б. История зарубежной музыки. Выпуск II. - М.: Музыка, 1974.
- 50.Ливанова Т. История западноевропейской музыки до 1789г. В 2-х томах М.: Музыка, 1982.
51. Ливанова Т. Западноевропейская музыка XVII-XVIII веков в ряду искусств. - М.,1977
52. Ливанова Т. Русская музыкальная культура 18 века в ее связях с литературой, театром и бытом. тт.1-2, -М.,1952-53..
53. Лихачев Д., Панченко А. Смеховой мир Древней Руси. -Л.,1976.
54. Лосев А. Античная музыкальная эстетика. - М.: Искусство, 1980.
55. Гозенпуд А. Музыкальный театр в России от истоков до Глинки. Т.1, - М.,1968.
56. Михайлов А.В. Музыка в истории культуры. - М., 1998.
57. Закс Л. Музыка в контекстах духовной культуры // Критика и музыкознание. Вып. 3. Л., 1987. С. 46-48.
58. Музыка. Культура. Человек. Вып. 1-2. Свердловск, 1988, 1991.
59. Музыкальная культура древнего мира. Под ред. Р.И. Грубера. М., 1937.
60. Музыка Французской революции XVIII века. Бетховен. М., 1967
61. Музыкальная эстетика России 11-18 вв. -М.,1973.
62. Музыка XX века: Очерки. В 2-х чч. - М., 1976-1987.Розеншильд К. История зарубежной музыки. Выпуск I. - М.: Музыка, 1973.
63. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып.2. - М., 2002
64. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. 5. - М.,1980
65. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып.6. - М.,1994
66. Музыкальная эстетика западноевропейского средневековья и Возрождения. -М., 1986.
67. Музыкальная эстетика Западной Европы XVII - XVIII веков. М., 1971.
68. Музыкальная эстетика России XI - XVIII вв. М., 1973.

69. Музыкальная эстетика Франции XIX века. - М., 1974
70. Русская музыкальная литература. Вып. 1-4.- Л., любое изд.
71. История русской музыки. Вып.1.- М., 1990
72. История русской музыки. Вып.2.- М.,1987
73. История русской музыки. Т. 2. П. И. Чайковский. - М.,1986
74. История русской музыки. Т.2, кн.2. Н. А. Римский-Корсаков. - М.,1979
75. Лобанова М. Западноевропейская музыка барокко. - М.: Музыка 1994.
76. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр. - М.: Сов. композитор, 1990.
77. Ливанова Т.Н. История западноевропейской музыки до 1789 года: В 2 кн. Изд. 2-е, перераб. Кн. 1: От античности к XVIII веку. М., 1986.
78. Соллертинский И.И. Романтизм, его общая и музыкальная эстетика // Соллертинский И.И. Исторические этюды. Изд. 2-е. Л., 1963. - С. 90-113.
79. Музыкальная эстетика Франции XIX века: Сб. М., 1974
80. Музыкальная эстетика Германии XIX века: Сб. пер. В 2 т. М., 1981-1982.
81. Музыка XX века. Очерки. В 2-х частях, 5 книгах. М., 1976-1987
82. Музыкальная эстетика Германии XIX века: Сб. пер. В 2 т. М., 1981-1982.
83. Русяева М.В., Чеботаренко О.В. Жанр и форма в отечественной профессиональной музыке // Духовна спадщина Київської Русі. - Вип.2 - Одеса, 1997. -С.48-51.
84. Русяєва М.В. Трагічне у музиці як духовна парадигма культури „ Актуальні проблеми духовності. -Вип.2 - Київ - Кривий Ріг, 1997. - С.243-250.
85. Русяева М.В. Поэтика трагического в музыке: к постановке проблемы // Культурологические проблемы музыкальной украинистики. - Вып.3 - Вопросы музыкальной семантики. - Одесса, 1997. - С.66-74.
86. Русяева М.В., Самойленко А.И. Концепция посттрагического в музыке // Культурологічні проблеми музичної українистики. - Вип.2 -Ч.1 / За редакцією Маркової О.М., Сумарокової В.Г., Гузеєвої В.В. - Одеса: Астропринт, 1997. – С.52-58.

87. Русяева М.В. Символика трагического в музыке: аналитические аспекты проблемы // Трансформація музичної освіти: культура та сучасність: Матеріали музикологічного семінару (23-25 квітня 1998р.) І частина / Під ред. М.Л.Огренича. –Одеса: Астропринт, 1998. - С.53-56
88. Русяева М.В. Культурологічні аспекти проблеми трагічного у музиці // Україна на порозі третього тисячоліття: духовність і художньо-естетична культура. Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних працівників / Керівники авторського колективу: А.І.Комарова, Ю.П.Богущий, О.С.Тимошенко, М.І.Чембержі, В.Г.Чернець. –Київ, 1999. – Том 14. – С. 540 – 544.
89. Русяева М.В. Катарсис как феномен древнегреческой трагедии // Філософські пошуки. Випуск XVII-XVIII. –Львів-Одеса, 2004. – С.253-258.
90. Русяева М.В. Трагическое как историческая универсалия культуры // Перспективи. -2005. -№1(29). –Одеса, 2005. –С.49-53.
91. Соллертинский И.И. Романтизм, его общая и музыкальная эстетика // Соллертинский И.И. Исторические этюды. Изд. 2-е. Л., 1963. - С. 90-113.
92. Тельчарова Р. Музыка и культура: /Личностный подход/. М., 1986.
93. Чередниченко Т. Музыка в истории культуры. Долгопрудный, 1994
94. Орлова Е. Очерки о русских композиторах XIX-начала XX века. М., 1982.
95. Павлишин С. Зарубежная музыка XX века. - К., 1980.
96. Павлишин С. Про деякі тенденції розвитку сучасної зарубіжної музики. - К., 1976.
97. Пекелис М.С. Даргомыжский и его окружение. В 3-х тт. М., 1966, 1973
98. Православна монодія: її богословська, літургічна та естетична сутність: Наук. вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського / Упоряд. О. Ю. Шевчук. - Вип. 15. - К., 2001.
99. Проблемы истории и теории древнерусской музыки. Сост. А.С. Белоненко. Л., 1979.
100. Розеншильд К.К. История зарубежной музыки. Вып. 1. - М., 1978.

101. Русская музыка и XX век. Сб.ст. Сост. и ред. М.Арановский. - М.,1997.
102. Скребков С.С. Художественные принципы музыкальных стилей. - М., 1973.
103. Сапонов М. Менестрели. Очерки музыкальной культуры Западного Средневековья. - М.: Прест, 1996.
104. Сохор А. Музыка - культура - музыкальная культура // Советская музыка. - 1978. - № 3. - С. 83-86.
105. Українська та світова музична культура: сучасний погляд // Науковий вісник НМАУ ім.Чайковського. Вип. 43. Кн. 1, 2. - К., 2005. |
106. Українське музикознавство. - Вип. 27.- К., 1990.
107. Черная Е. Моцарт и австрийский музыкальный театр. - М., 1963
108. Чигарева Е. Оперы Моцарта в контексте культуры его времени. - М., 2001
109. Шахназарова Н. Проблемы музыкальной эстетики.-М,1975.
110. Шреер-Ткаченко О.Я. Історія української музики. Ч.І. - К., 1980.
111. Яроцинский С. Дебюсси, импрессионизм и символизм. - М., 1978.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Аберт Г. Моцарт В.А. В 2 кн. М., 1987-1990.
2. Аверинцев С.С. Поэтика ранневизантийской литературы. - М., 1977.
3. Альшванг А. Клод Дебюсси. - Л., 1935.
4. Альшванг. Л.ван Бетховен. Очерк жизни и творчества. - М.,1970.
5. Альшванг А. П. И. Чайковский. - М., 1970
6. Арановский М. Романтизм в русской музыке XIX века. //Вопросы теории и эстетики музыки, вып.4. - Л.,1965
7. Архімович Л., Гордійчук М. М. Лисенко. - К., 1992.
8. Асафьев Б. О Чайковском. Избранные труды. Т.2.-М.,1954

9. Асафьев Б. Глинка. -М.,1978
10. Бахтин М. М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса. - М., 1965.
11. Барток Б. Проблемы новой музыки // Музыка и время: Мысли о современной музыке. - М., 1970.
12. Белецкий И. Вивальди. - Л.: Музыка, 1975.
13. Белкин А. Русские скоморохи. - М.,1975.
14. Белый А. Символизм как миропонимание. - М.,1994.
15. Бенestad Ф., Шельдеруп-Эббе Д. Эдвард Григ. Человек и художник. - М., 1986
16. Бердяев Н. Философия свободы. Смысл творчества. М.,1989.Бернандт. Г. С. И. Танеев. - М., 1983
17. Берлиоз Г. Мемуары. - М., 1967
18. Бетховен Л. Письма. - М.,1970
19. Бибиков С.П. Древнейший музыкальный комплекс из костей мамонта: очерк материальной и духовной культуры палеолит. человека. Киев, 1981.
20. Брянцева В.Н. С.В.Рахманинов. - М.,1976.
21. Бэлза И. Шопен. - М.,1991.
22. Вагнадзе М, Я.Сибелиус-М,1963
23. Дж.Верди. Избранные письма. - М., 1959
24. Волынский Э. Д.Гершвин.-Л,1980
25. Вульфийус П. Франц Шуберт. - М., 1983
26. Герцман Е. Античное музыкальное мышление. -Л.: Музыка, 1986.
27. Иванов-Борецкий М. Первобытное музыкальное искусство. -М.: Госиздат, 1952.
28. Грубер Р. Гендель.- Л.: Музгиз,1935.
29. Гуревич А. Категории средневековой культуры. - М.,1972
30. Гуревич А. Средневековый мир: Культура безмолвствующего большинства.- М.: Искусство, 1990.
31. Данилевич Л. Джакомо Пуччини. - М., 1969

32. Дельсон В. Скрябин. Очерки жизни и творчества. - М.,1971
33. Дианин С.А. Бородин. М., 1955
34. Друскин М. И.С.Бах.- М., 1982.
35. Друскин М. Игорь Стравинский. Л.,1982.
36. Дюмениль Р. Современные французские композиторы группы “Шести”- Л,1964
37. Екимовский В.Оливье Мессиан. -М,1987
38. Житомирский Д. Р.Шуман. Очерк жизни и творчества.-М.,1964.
39. Запорожец Н.А. А.К.Лядов. М.,1954.
40. Зелинский Ф. Древнегреческая религия.- Киев: Синто,1993.
41. Иванов В. Дмитро Бортнянський. - К., 1980.
42. Иванов К. Трубадуры, труверы и миннезингеры. - М.: Искусство. 1997.
43. Ивашкин А. Ч.Айвз. -М, 1980
44. Из истории культуры Средних веков и Возрождения. - М., 1976.
45. Кандинский А. О реализме и романтизме в русской музыке 2-й половине XIX века.// Вопросы методологии советского музыкознания. М.,1981
46. Каратыгин В. Новейшие течения в западноевропейской музыке // Каратыгин В. Избр. мат. - Л., 1965.
47. Карышева Т. П. Сокальский. Жизнь и творчество. - М., 1984.
48. Кауфман Л. С.С. Гулак-Артемовський. -М., 1973.
49. Келдыш Ю. Рахманинов и его время. - М., 1973
50. Кенигсберг А. К.М.Вебер.- М.-Л.,1981.
51. Когоутек Ц.Техника композиции в музыке XX в. -М,1976
52. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. - Львів, 2000.
53. Конен В. Рождение джаза.-М,1984
54. Краузе Э. Р. Штраус: Образ и творчество. - М., 1961.
55. Кремлев Ю. Клод Дебюсси. - М., 1965.
56. Кремлев Ю.Ф.Шопен. Очерк о Шопене.-М.,1987

57. Куницкая Р. О романтической поэтике в творчестве Дебюсси. - М., 1982. Левашова О. Пуччини и его современники. - М., 1980.
58. Левашева О. Глинка. Т.1.- М.,1987. Т.2. - М., 1988
59. Лісецький С. Євген Станкович. - К., 1984.
60. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр. - М.: Сов. композитор, 1990.
61. Мартынов И. Клод Дебюсси. - М., 1964.
62. Мартынов И. Музыка Испании. -М,1977
63. Мартынов И. Морис Равель. - М., 1979.
64. Мильштейн Я. Ф. Лист. - М., 1987
65. Михайлов М. А. К. Лядов. Очерк жизни и творчества. - Л., 1985
66. Медведева И. Ф. Пуленк. -М,1969
67. Мейлих Е. Ф. Мендельсон-Бартольди. Краткий очерк жизни и творчества. -Л.,1973.
68. Нестьев И. Бела Барток. - М., 1969.
69. Нестьев И. Жизнь С. Прокофьева. - М., 1973
70. Овчинников Е.В. Джаз как явление музыкального искусства. К истории вопроса. -М., 1984.
71. Онеггер А.О музыкальном искусстве. -М,1979
72. Павлишин С. Ч. Айвз.-М,1979
73. Радциг Д. История древнегреческой литературы.-М.:Наука,1969.
74. Раппопорт Л. Артур Онеггер. -М,1967.
75. Ревуцкий Л.Н. Статьи, воспоминания. - К., 1989.
76. Римский-Корсаков Н. А. Летопись моей музыкальной жизни, любое изд.
77. Рубцова В.В. Александр Николаевич Скрябин. - М.,1989.
78. Русяева М.В. Семантика трагедийности в творчестве А.Онеггера // Культурологические проблемы музыкальной украинистики. - Вып.3 - Вопросы музыкальной семантики. - Одесса, 1997. - С.97-104.
79. Русяева М.В. Основные композиционно-стилистические приемы в “военных” симфониях А.Онеггера // Культурологічний та мистецтвознавчий журнал «Аркадія» №1 (7). – Одеса, 2005. -С.26-28

80. Роллан Р. Гендель. - М.: Музыка,1984.
81. Роллан Р. Жизнь Бетховена.-М.,1964.
82. Рыцарева М. Композитор Бортнянский. - Л., 1979.
83. Рыцарева М. Композитор М.Березовский. - Л., 1983.
84. Савенко С. Сергей Иванович Танеев.- М., 1984.
85. Сарабьянов С. Стиль модерн. - М.,1989.
86. Словарь средневековой культуры / Под ред. А. Я. Гуревича. - М.,2003.
87. Смирнов В. Морис Равель и его творчество. - Л., 1981.
88. Соловцов А. Н.А.Римский-Корсаков.- М., 1984.
89. Сохор А. Георгий Свиридов. Изд. 2-е.- М.,1972
90. Тараканов М. Музыкальный театр А.Берга.-И,1976
91. Черкашина М. Историческая опера эпохи романтизма. - К.,1986.
92. Шамаєва К.І. Музична освіта в Україні у першій половині XIX ст. - К., 1996.
93. Швейцер А. Иоган Себастьян Бах.- М.: Музыка, 1964.
94. Шенберг А. Зарубежная музыка XX века. Материалы и документы.- М,1975
95. Шлифштейн С.М. Мусоргский. Художник. Время. Судьба. - М.,1975.
96. Шнеерсон Г. Французская музыка XX века. – М., 1970.
97. Шопен. Письма. - М., 1980
98. Шуман Р. О музыке и музыкантах. - Т.1. - М., 1975. Т.2. - М., 1979
99. Холопова В., Чигарева Е. А. Шнитке. - М., 1990
100. Хохловкина А. Г.Берлиоз.-М.,1960.
101. Хейзинга Й. Осень Средневековья. Исследование форм жизненного уклада и форм мышления в XIV и XV веках во Франции и Нидерландах. - М.,1988.
102. Кремлев Ю. Эстетика природы в творчестве Римского-Корсакова.
103. Эко У. Средние века уже начались (Иностранная литература,1994, №4).
104. Эйнштейн А. Моцарт. Личность. Творчество. - М., 1977.

105. Шреєр-Ткаченко О.Я. Григорій Сковорода - музикант. - К., 1972.
 106. Ярустовский Б. Игорь Стравинский. Л., 1982

СПИСОК МУЗИЧНИХ ТВОРІВ:

1. Айвз Ч. Симфонія №5.
2. Бах Й.С. Меса h-moll.
3. Бах Й.С. «Добре темперованийий клавір». 1 том прелюдії та фуги № 1, 2, 4, 6, 8, 10. 2 том прелюдія та фуга № 12.
4. Бах Й.С. Сюїта № 2.
5. Бах Й.С. Токата і фуга d-moll.
6. Бах Й.С. Бранденбурзький концерт №3, № 4.
7. Бах Й.С. Хоральні прелюдії.
8. Берліоз Г. «Фантастична» симфонія.
9. Бетховен Л. Симфонії № 3 (фрагменти), 5. Увертюра «Егмонт».
10. Бетховен Л. Соната № 8 «Патетична». Соната № 17. Соната № 20.
11. Берг А. Опера «Воццек»
12. Бізе Ж. Дві оркестрові сюїти «Арлезіанка». Опера «Кармен».
13. Бородін О. Опера «Князь Ігор».
14. Бородін О. Симфонія № 2 «Богатирська».
15. Брамс Й. Симфонія № 4.
16. Брамс Й. «Угорські танці», вальси для фортепіано.
17. Вагнер Р. Опера «Лоєнгрін». Опера «рістан та Ізольда» (фрагменти).
18. Вагнер Р. Опера «Каблучка Нібелунга» (фрагменти).
19. Вагнер Р. Увертюра до опери «Тангейзер».
20. Верді Дж. Опера «Ріголетто». Опера «Травіата». Опера «Аїда» (фрагменти).
21. Верді Дж. Опера «Отелло»(фрагменти).

22. Верді Дж. «Реквієм» (фрагменти).
23. Вівальді А. Концерт «Пори року».
24. Гайдн Й. Симфонія № 103 Es-dur.
25. Гайдн Й. Ораторія «Пори року» (фрагменти).
26. Гендель Г. Ораторія «Самсон»
27. Гершвін Д. «Рапсодія в блюзових тонах». Концерт для фортепіано з оркестром.
28. Гершвін Д. Опера «Поргі та Бесс».
29. Глазунов О. Балет «Раймонда»
30. Глінка М. Опері «Іван Сусанін», «Руслан та Людмила».
31. Глінка М. «Вальс-фантазія», «Камаринська» «Арагонська хота» для оркестру. Романси.
32. Гріг Е. Дві оркестрові сюїти «Пер Гюнт».
33. Гріг Е. «Ліричні п'єси» для фортепіано.
34. Губаренко В.С. Опера «Ніжність».
35. Даргомижський О. Опера «Русалка». Романси та пісні.
36. Дворжак А. Симфонія № 9 «З Нового Світу».
37. Дебюссі К. 24 прелюдії. Цикли «Бергамаська сюїта», «Дитячий куток», «Образи» для фортепіано.
38. Дебюссі К. Симфонічні сюїти «Ноктюрни», «Море».
39. Дебюссі К. Пополудневий відпочинок фавна
40. Калачевський М.М. «Українська симфонія»
41. Леонтович М.Д. Обробки народних пісень: «Мала мати одну дочку», «Козака несуть», «Пряля», «Із-за гори кам'яної», «Щедрик», «Дударик» .
42. Ліст Ф. Угорські рапсодії № 2, 6.
43. Ліст Ф. Парафраз «Ріголетто». «Жалобна хода». «Полювання».
44. Ліст Ф. Симфонічні поеми «Прелюди», «Мазепа», «Тассо».
45. Лисенко М.В. Опері «Тарас Бульба», «Наталка-Полтавка»
46. Лятошинський Б.М. «Український квінтет»
47. Малер Г. Симфонії № 4, № 1 (фрагменти).

48. Малер Г. «Пісня про землю».
49. Мессіан О. Квартет «На кінець часу»
50. Моцарт В.А. Опера «Весілля Фігаро». Опера «Дон-Жуан» (фрагменти).
51. Моцарт В.А. Симфонія № 40. Симфонія № 41.
52. Моцарт В.А. Фантазія і соната с-moll. Сонати. «Реквієм».
53. Мусоргський М. Опері «Борис Годунов», «Хованщина» (фрагменти).
54. Мусоргський М. Фортепіанний цикл «Малюнки з виставки». Пісні.
55. Онеггер А. Симфонії №2,3 . «Жанна д'Арк на вогнищі».
56. Орф К. Кантата «Карміна бурана».
57. Прокоф'єв С. Балет «Ромео та Джульєтта», «Попелюшка»
58. Прокоф'єв С. Симфонія № 7
59. Пуччіні Д. Опері «Тоска», «Богема» (фрагменти), «Чіо-чіо-сан»
60. Равель М. «Болеро» для симфонічного оркестру.
61. Рахманінов С. 24 прелюдії оп. 3, 23, 32. Музичні моменти оп. 16.
62. Рахманінов С. Етюд-картини оп. 33, 39.
63. Рахманінов С. Концерт для фортепіано № 2.
64. Римський-Корсаков М. Опері «Снігуронька», «Царева наречена», «Садко» «Казка про царя Салтана».
65. Римський-Корсаков М. Симфонічна сюїта «Шехеразада».
66. Россіні Д. Опера «Севільський цирюльник».
67. Свиридов Г. «Поема пам'яті Сергія Єсеніна».
68. Свиридов Г. «Курські пісні». «Пушкінський вінок».
69. Сильвестров В.В. «Медитація для віолончелі й камерного оркестру».
70. Скрябін О. 24 прелюдії оп. 11 (№ 2, 4, 5, 6, 10, 14, 15).
71. Скрябін О. «Поема екстазу». Поема «Прометей».
72. Сметана Б. Симфонічні поеми «Влтава», «З чеських ланів та лісів».
73. Стравінський І. Балет «Петрушка».
74. Стравінський І. «Симфонія псалмів».
75. Танєєв С. Симфонія № 4. Кантата «Іоанн Дамаскін».
76. Танєєв С. Опера «Орестея».

77. Хачатурян А. Балети «Спартак», «Гаяне»
78. Хіндеміт П. «Гармонії світу», Ludus tonalis
79. Чайковський П. Опери «Євген Онегін», «Пікова дама».
80. Чайковський П. Симфонії № 4, 5, 6. Увертюра «Ромео та Джульєтта».
81. Чайковський П. Фортепіанний цикл «Пори року».
82. Чайковський П. Балет «Лускунчик»
83. Шенберг А. «Свідок з Варшави».
84. Шостакович Д. Симфонія № 5, 7, 8 (фрагменти), 11, 14 (фрагменти).
85. Шостакович Д. Опера «Катерина Ізмайлова».
86. Шостакович Д. 24 прелюдії та фуги.
87. Шуберт Ф. Пісні, вокальні цикли «Прекрасна мельничиха», «Зимовий шлях».
88. Шуберт Ф. Незавершена симфонія
89. Шуман Р. Фортепіанні цикли «Симфонічні етюди», «Карнавал», «Фантастичні п'єси».
90. Шуман Р. Вокальні цикли «Любов поета».
91. Шопен Ф. Мазурки оп. 68 № 2, 3, оп. 17 № 4, оп. 7 № 1.
92. Шопен Ф. Полонези оп. 26 № 1, 2. Вальси № 3, 7, 9, 10, 14.
93. Шопен Ф. Прелюдії № 1, 2, 4, 6, 7, 8, 15, 20.
94. Шопен Ф. Етюди № 3, 12, 14, 19. Ноктюрни № 5, 13.
95. Шопен Ф. Балада № 1.
96. Штраус Р. Симфонічні поеми «Тіль Уленшпігель», «Дон-Жуан»
97. Штраус Р. Оперы «Саломея» (фрагменти), «Електра» (фрагменти).

Зміст

Вступ	3
Тематичний план	6
Зміст курсу	7
Питання до модулю	18
Перелік контрольних робіт	20
Опорна література до курсу	22
Додаткова література до курсу	28
Список музичних творів	33